

zovanie viny J. H. ako návodcu P-a, ktorého považovali porotcovia za pričetného. Ináčej nie je rozpor vo verdikte ani dotyčne obžalovaných P. a K., lebo išlo v tomto prípade o posudzovanie toho, či a ako použitie istého množstva alkoholu účinkovalo na jednotlivých obžalovaných a porotcovia mohli byť toho názoru, že použitie toho istého množstva alkoholu malo väčší vliv na K., než na P., lebo všeobecne je známe, že alkohol rôzne účinkuje na jednotlivcov. Názor porotcov mohol byť síce mylný, neľze však považovať za rozpor v smysle bodu 6 § 29 por. nov., že porotcovia na základe tých istých skutočností vyslovili, že K. bol nepričetný, P. však jednal vo stave pričetnosti.

Čís. 4902.

Podněcování (§ 15 čís. 3 zák. na ochr. rep.) může se dít také nepřímou a skrytě narážkami, jejichž skrytý smysl, směr a účel je posluchačům poznatelný.

Jakmile je pachatelem vyvoláván u posluchačů duševní stav, při němž nepřítel ke chráněným právním statkům je náchylná pokusit se o jejich změnu nebo zánik násilím, převyšuje působení pachatelovo na mysli posluchačů míru a intenzitu předpokládanou § 14 čís. 1 a spadá pod ustanovení § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1934, Zm II 108/32.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 8. ledna 1932, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem výzvy k trestným činům podle § 15 čís. 3 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n. na ochranu republiky.

Z d ů v o d ů:

Rozsudečnému výkladu projevu obžalovaného nebylo na závalu, že stěžovatel nemluvil výslovně ani o Čsl. republice, ani o prostředku násilí, ani o změně ústavy. Podněcování může se dít také nepřímou a skrytě narážkami, jichž skrytý smysl, směr a účel je posluchačům poznatelný; že stěžovatel dobře věděl, že míří svou řečí k metě skryté, dokazuje jeho projev, že doufá, že posluchači porozuměli dobře tomu, co jim chtěl říci. Vztah řeči k Čsl. republice byl zřejmý ze skutečností, že byla pronesena v tuzemsku k tuzemským občanům; prostředek násilí byl znatelně doporučován poukazem na — komunisty chtěnou — revoluci jakožto protiklad evoluce a klidné parlamentární cesty socialisty propagovaných, dále poukazem na zbraně, které se dostanou v případě války do rukou nikoliv pánů — kapitalistů, jakož i podobenstvím o koni, který shodí pána, pozná-li svou sílu; požadavek změny ústavy konečně byl poznatelně naznačen vychvalováním diktatury proletariátu a poukazem, že pochopí-li dělnictvo svou moc a zachová-li se jako kůň, jenž poznal svou

sílu — zůstane jen proletářský stát se svou mocí, čili stát s vládou výlučně dělníků a drobných zemědělců, která je neslučitelná s demokraticko-republikánskou formou státu. Přes velmi opatrnou, jak udal svědek Š., mluvu stěžovatele je smysl, směr a účel řeči, jak ji zjistil rozsudečný výklad, jasný a nepochybný, nanejvýš, uváží-li se, že (co dozajista bylo povědomo i posluchačům) řeč byla pronesena činitelem čl. strany komunistické, jejíž program a politické cíle jsou všeobecně známy a jež obzvláště chce dělnictvu zjednatí zlepšení hospodářských a sociálních poměrů politickým převratem podle vzoru převratu ruského. Rozsudečnému výkladu nebránilo ani, že stěžovatel v části, přesněji v úvodu řeči polemisoval s programem socialistů, nanejvýš když odmítal právě program evoluce a klidné cesty parlamentární, kterou doporučují strany socialistické, protože stojí na půdě platné státní formy demokraticko-republikánské.

Ustanovením § 15 čís. 3 zákona na ochr. rep. není stíháno svádění k určitému konkrétnímu skutku dotčeného zločinného rázu (srovnej náleze č. 3614 sb. n. s. a jiné) a nezáleží na tom, že je v době podněcování nejisto, kdy a zda vůbec dojde ke skutečnému spáchání dotčeného zločinu (srovnej náleze č. 4094 sb. n. s.). Trestným je podle cit. ustanovení zákona již pokus zviklati v jiných osobách názory o mravní a právní nezvržitelnosti zločinů, k nimž podněcovací projev poukazuje, a o nutnosti neztenčeného zachování právních statků, jež by byly zločiny toho druhu dotčeny a porušeny, takže se skutková podstata § 15 čís. 3 cit. zákona vyčerpává ve vyvolávání nebo prohlubování duševního stavu náchylného k páchání zločinů toho druhu, k jakým se pachatelem poukazuje. Proto je pochybena i námitka stížnosti, že odsouzení stěžovatelovo pro uvedený zločin je právně mylné a podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. i zmatečné, jelikož není rozsudkem zjištěno, že stěžovatel chtěl přivoditi, by jeho posluchači změnili násilím ústavu Čsl. republiky.

Nerušené trvání právních statků, kterých se podle rozsudečných zjištění souzený projev dotýkal (samostatnosti Čsl. republiky a její státní formy demokraticko-republikánské) je chráněno jak ustanovením § 15 čís. 3 tak i ustanovením § 14 čís. 1 zákona na ochr. rep. proti vzdálenějšímu nebezpečí, které jim hrozí vyvoláváním anebo prohlubováním nevážnosti a nepřízně čili nálady, která si nepřejí dalšího jejich trvání. Obě skutkové podstaty rozlišují se — srovnej náleze čís. 3750 sb. n. s. — intenzitou způsobu a účelu útoku pachatelova, aniž ovšem — viz nahoře a náleze čís. 3640 sb. n. s. — záleží na tom, zda podněcování děje se výslovně (otevřeně, přímo) či způsobem nepřímým a skrytým. Rozhodný je stupeň výbojnosti duševního stavu pachatelem v jiných osobách vyvolávaného nebo prohlubovaného. Pro skutkovou podstatu § 14 čís. 1 stačí pouhá pasivní (nečinná) nepřízeň a jest jí zasažena nanejvýš nepřízeň, náchylná k pokusu o změnu nebo zánik dotčených statků jinou cestou než má na zřeteli § 1 zákona na ochr. rep., k němuž poukazuje § 15 čís. 3 téhož zákona. Jakmile je pachatelem vyvoláván u posluchačů duševní stav, při němž nepřízeň k uvedeným právním statkům je náchylná pokusiti se o jejich změnu nebo zánik násilím, převyšuje působení pachatelovo na mysl posluchačů míru a intenzitu předpokládanou § 14 čís. 1 a spadá pod ustanovení § 15 čís. 3 cit. zákona. Proto není pod-

radění souzeného projevu pod § 15 čís. 3 cit. zákona právně mylné a podle § 281 čís. 10 tr. ř. zmatečné, když je rozsudkem zjištěno, že stěžovatel hleděl u svých posluchačů vzbudit rozhodnutí porušiti zákon ve směru pokusu o násilnou změnu samostatnosti a demokraticko-republikánské formy státu, a že stěžovatel chtěl podněcovati posluchače k tomu, by násilím byla změněna ústava republiky, zejména pokud jde o samostatnost a republikánskou formu státu, kteréžto porušení zákona bylo úmyslem stěžovatelovým.

Čís. 4903.

Urážka na cti před platností zákona o ochraně cti čís. 108/1933 sb. z. a n.

Zemřel-li soukromý obžalobce v době, kdy ještě neučinil vše, čeho bylo třeba podle předpisů trestního řádu k opodstatnění nároku na potrestání pachatele, je řízení zastaviti podle § 46 odst. 3, § 109 odst. 1, § 112 odst. 2 tr. ř. a nenařizovati hlavní přelíčení.

Pozůstalí uraženého nemohou po jeho smrti podle zásad občanského práva o dědické posloupnosti pokračovati v trestním řízení, zahájeném k soukromé obžalobě zůstavitele; nelze tu použiti ani obdoby ustanovení § 495 odst. 2 tr. zák., které předpokládá, že uražený v době urážky již nebyl na živu, a neřeší otázku, kdo může po úmrtí soukromého obžalobce pokračovati v trestním řízení pro trestný čin proti bezpečnosti jeho cti.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1934, Zm II 263/33.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost soukromého obžalobce Jana A. B. do rozsudku krajského trestního jako kmetského soudu v Brně ze dne 18. dubna 1933, jímž byl obžalovaný zproštěn podle § 259 čís. 1 tr. ř. z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle § 488 tr. zák. a § 1 zákona z 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.

Důvody:

Zmateční stížnosti nelze přiznati oprávnění. Opírá se o důvod zmatečnosti podle § 281 čís. 9 b) pokud se týče c) tr. ř., správně jen podle čís. 9 c), napadajíc rozsudkový výrok, že obžaloba byla podána a bylo v trestním řízení pokračováno bez návrhu zákonitě oprávněného obžalobce, a uplatňujíc právní omyl kmetského soudu v otázce, je-li tu obžaloba podle zákona vyžadovaná, čili nic. Pokud stížnost doličuje, že bratr původního soukromého žalobce Tomáše B. Jan A. B. byl oprávněn ku pokračování v trestním řízení již proto, že zažalované útoky směřovaly proti firmě B. a s. ve Z. a byl jimi tudíž na své cti dotčen též on jako nový předseda správní rady, nastoupivší na místo zemřelého Tomáše B., stačí poukaz k tomu, že Jan A. B. opřel svou obžalobu v podstatě o to, že urážlivá tvrzení závadné statě směřovala proti Tomáši B., pokud se týče proti zmíněné akciové společnosti, že byl takto uražen zemřelý

Trestní rozhodnutí XVI.

